

**Assessing the factors affecting the sense of security in rural areas
(Case study: Natanz county)**

Mohsen Shaterian, Sedighe kiani salmi, Samira Shafiee

Associate Professor, Geography and Ecotourism group, University of Kashan, Iran
shaterian@kashanu.ac.ir

Assistant Professor, Geography and Ecotourism group, University of Kashan, Iran
s.kiani@kashanu.ac.ir

BA Student, social sciences, University of Kashan, Iran

Abstract

in any environment, the need for security, is one of the most basic human needs. Surely there is no substitution for security, and every society's main concern is being in security and peace. According to some scientists, the main reason of human beings for releasing their freedom and natural life, and choosing communal living, was for finding social (collective) security. This study aimed to assess factors affecting the sense of security in rural areas of shrine district of Natanz county. Enjoying an analytic-descriptive methodology, this was an applied-developmental survey. The statistics population consisted of 5556 people living in 6 village of Aqaali Abbas shrine district, in Natanz county. using Cochran formula, the sample size was 320 people. Data analysis was done, using SPSS software and descriptive-inferential statistics methods, such as t-test, Pearson and Spearman correlation coefficient. Results of the analysis show that the sense of security in rural areas understudy is in lower levels, and there are differences in the safe sense amount, between the studied villages. Also, results of the Pearson correlation test indicated that there is a significant relationship between the two variables of social trust and the feeling security and satisfaction. The results also indicated that exposure to frightening locations in the studied villages, impacts on the rural residents' sense of security. So, it has to be said that the position of settlements, especially in rural areas, can be effective in creating a sense of security.

Keywords: security, sense of security, rural areas, Aqaali Abbas shrine district, Natanz county

فصلنامه علمی-پژوهشی برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)
سال ششم، شماره سوم، (پیاپی ۲۲)، پاییز ۱۳۹۵
تاریخ وصول: ۹۴/۹/۶ تاریخ پذیرش: ۹۶/۲/۲
صص: ۱۶-۱

سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت در مناطق روستایی مطالعه موردی شهرستان نطنز

محسن شاطریان^۱، صدیقه کیانی سلمی^{۲*}، سمیرا شفیعی^۳

۱- دانشیار گروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشگاه کاشان، ایران

۲- استادیار گروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشگاه کاشان، ایران

۳- کارشناس علوم اجتماعی، دانشگاه کاشان، ایران

چکیده

نیاز به امنیت، از بنیادی‌ترین نیازهای انسان در هر محیطی است که آرامش، رشد، شکوفایی، بروز استعدادها و خلاقیت‌ها و نیل به همه کمالات انسانی در سایه آن محقق می‌شود. به تعبیر برخی دانشمندان، مسئله امنیت اجتماعی (جمعی) از دلایل اصلی چشم‌پوشی بشر از آزادی و حیات طبیعی و قبول کردن زندگی جمعی است. هدف مقاله حاضر، سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت در مناطق روستایی بخش امامزاده شهرستان نطنز است. روش پژوهش، توصیفی - تحلیلی و نوع آن کاربردی - توسعه‌ای است. جامعه آماری پژوهش، تعداد ۵۵۵۶ نفر از ۶ روستا در بخش امامزاده شهرستان نطنز هستند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران، تعداد ۳۲۰ نفر محاسبه و تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و به روش‌های آمار توصیفی و استنباطی نظیر آزمون تی، ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن انجام شد. نتایج تحلیل نشان می‌دهند که میزان احساس امنیت در نواحی روستایی مطالعه‌شده در سطح پایینی قرار دارد و از نظر میزان احساس امنیت بین روستاهای مطالعه‌شده تفاوت وجود دارد. همچنین، نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان می‌دهند که بین دو متغیر احساس امنیت و میزان اعتماد اجتماعی و میزان امنیت و رضایتمندی رابطه معناداری وجود دارد. مجاورت با کاربری‌های ترس‌آور در روستاهای مطالعه‌شده بر

میزان احساس امنیت ساکنان در روستاها تأثیر می‌گذارد و بنابراین، موقعیت سکونتگاه به‌ویژه در نواحی روستایی در ایجاد احساس امنیت تأثیرگذار است.

واژه‌های کلیدی: امنیت، احساس امنیت، مناطق روستایی، بخش امامزاده، شهرستان نطنز

مقدمه

انسان همواره با محیط اطراف خود در رابطه و تعامل بوده است؛ محیطی که از عوامل و پدیده‌های طبیعی، عناصر انسان‌ساخت و محصول توسعه و رشد جوامع انسانی و کنش متقابل بین پدیده‌های طبیعی و انسان‌ساخت شکل گرفته است. انسان همواره رابطه‌ای نزدیک، مستقیم و بی‌واسطه با محیط پیرامون خود داشته و در این رابطه متعامل و پویا، استفاده‌کننده از محیط، خلق‌کننده محیط و متأسفانه تخریب‌کننده محیط بوده است (پورجعفر و همکاران، ۱۳۸۸: ۶۶). نیاز به امنیت در هر محیطی، از بنیادی‌ترین نیازهای انسان است و مبحث امنیت از نظر روانشناسی به‌ویژه در بهداشت روانی و آسیب‌شناسی روانی اهمیت بسیاری دارد. آرامش، رشد، شکوفایی، بروز استعدادها و خلاقیت‌ها و نیل به همه کمالات انسانی در سایه امنیت محقق می‌شوند (راد جهانبانی و رشیدپور، ۱۳۸۹: ۱۸) و به تعبیر برخی دانشمندان، امنیت اجتماعی (جمعی) از دلایل اصلی چشم‌پوشی بشر از آزادی و حیات طبیعی و قبول کردن زندگی جمعی است. در دوره‌های تاریخی، جوامع بشری به‌ویژه دولتمردان برای حفظ و بقای خود سعی کرده‌اند که امنیت^۱ و احساس امنیت^۲ را ایجاد کنند (زنگی‌آبادی و زنگنه، ۱۳۹۰: ۴۲). از بعد عینی، امنیت اجتماعی به معنای ایجاد شرایط و موقعیت امن برای افراد جامعه است. از بعد ذهنی، امنیت به معنای احساس امنیت است و ارتباط مستقیمی با ذهنیت و ادراک مردم دارد. اگر مردم جامعه‌ای احساس کنند که پدیده امنیت کمرنگ شده و یا کاهش یافته است، ممکن است در مرحله اول آن را فقط واقعیتی ذهنی تلقی کنند، اما در مرحله بعد و به نحو ناخودآگاه به‌عنوان پدیده‌ای بیرونی تجلی می‌یابد. هر دو بعد بر یکدیگر تأثیر مثبت یا منفی دارند (رفیعیان و همکاران، ۱۳۹۱: ۵۷).

تعریف‌های متفاوتی درباره احساس امنیت وجود دارند که هر کدام از زوایای به مقوله امنیت اشاره می‌کنند، از جمله: احساس امنیت اجتماعی به فقدان تهدید شدن یا به مخاطره‌افتادن ویژگی‌های اساسی و ارزش‌های انسانی و نبود ترس از تهدید حقوق و آزادی‌های مشروع گفته می‌شود (افشار، ۱۳۸۵: ۴۲) یا احساس امنیت به احساس رهایی انسان از اضطراب، بیم و خطر اطلاق می‌شود (گروسی و همکاران، ۱۳۸۷) و به عبارتی، آرامش و آسودگی خاطری است که توجه به ابعاد مختلف آن، ارتباطات و سرمایه اجتماعی عظیمی را به وجود آورد که خود عاملی برای ثبات، آرامش و لذت از فضاهای عمومی شهری و روستایی است. تحولات سریع اجتماعی و جابه‌جایی‌های فراوان افراد و خانواده‌ها موجب سیال شدن و بی‌ثباتی بافت جمعیتی شده و افزایش جرم و بزهکاری را در پی داشته است و این، موجب کاهش احساس امنیت و افزایش ترس شده است (حقیقتیان، ۱۳۹۳: ۵۳). عوامل متعددی بر گستره احساس امنیت در افراد تأثیر می‌گذارد؛ دینداری و سطح اعتقادات، عامل مهمی در افزایش احساس امنیت فرد هنگام حضور در شرایط سخت و مکان‌های ناامن تلقی می‌شود (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۱: ۱). احساس امنیت،

¹ Security

² Security Feeling

یکی از عوامل مهم در پویایی و سلامت محیط زندگی است که در فرایند برنامه‌ریزی، طراحی و مدیریت سکونتگاه‌ها باید به آن توجه شود (شیخ‌بیگلو، ۱۳۹۲: ۲۲۶). نگاه کالبدی- کارکردی برنامه‌ریزی‌ها به جنبه‌های مختلف زندگی در گذشته سبب شد تا از اواخر دهه ۱۹۶۰ در قلمرو برنامه‌ریزی و توسعه عمومی، مفاهیم اجتماعی نوینی مانند رفاه اجتماعی، کیفیت زندگی و عدالت اجتماعی متأثر از نیازها و آگاهی‌های جدید مطرح شوند (مهدی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۵: ۳۰۱). با رواج و کاربرد مفاهیم یادشده در راستای دستیابی به معیارهای کیفی در مطلوبیت کیفیت محیط‌های شهری، دخالت‌دادن پرامترهای محیطی، فرهنگی - اجتماعی و روانی، اصلی ضروری است.

بر اساس این، پژوهش حاضر به ایده احساس امنیت اجتماعی نظر دارد و ابعاد گوناگون آن را تجزیه و تحلیل می‌کند. با توجه به اینکه دستیابی به چارچوب احساس امنیت اجتماعی به تعیین سهم عوامل متعدد نیازمند است، در این مقاله به نقش عوامل مؤثر بر امنیت در مناطق روستایی شهرستان نطنز پرداخته شده است.

مبانی نظری پژوهش

امنیت اجتماعی از نظر باری بوزان که برای نخستین بار به شکل منسجم به امنیت اجتماعی توجه کرد، به حفظ ویژگی‌هایی اطلاق می‌شود که افراد بر مبنای آن‌ها، خودشان را گروهی اجتماعی تلقی می‌کنند. به بیانی دیگر، امنیت اجتماعی به جنبه‌هایی از زندگی فردی معطوف می‌شود که هویت گروهی او را سامان می‌دهند (بوزان، ۱۳۷۸: ۸۶-۸۰). گفتنی است که در رویکرد سنتی، امنیت اجتماعی همراه با مفهوم حفظ و بقای زندگی مطرح می‌شود؛ به عبارتی، باید زندگی اعضای جامعه حفظ شود و از این رو، باید عواملی حذف شوند یا کاهش یابند که حفظ و بقای زندگی را تهدید و روند استمرار حیات را مختل می‌کنند. در رویکرد مدرن، امنیت اجتماعی به معنای احساس آرامش، اطمینان خاطر و نداشتن اضطراب و ترس است (گیدنز، ۱۳۷۸: ۱۱۹).

رابرت ماندن درباره امنیت می‌نویسد: امنیت از نظر مفهومی، چهره‌ای متغیر دارد و از این رو، ارائه تعریفی کامل از امنیت مستلزم بررسی و پژوهش درباره مفاهیم کلیدی مانند قدرت، تهدید و ساختار جامعه است (واتسکی، ۱۳۸۱: ۱۴). البته همین اندازه که دل و ذهن و باور انسان نسبت به نبودن تهدید و تعرض علیه خود اطمینان حاصل کند، از امنیت برخوردار است، اعم از اینکه عامل تهدیدکننده بالقوه یا بالفعل وجود داشته باشد یا نباشد (همان، ۱۳۸۱: ۱۲). چهار نوع امنیت مختلف درباره مرجع امنیت مطرح است: امنیت یکایک شهروندان، امنیت ملت، امنیت رژیم و امنیت دولت (تریف، ۱۳۸۳: ۴۶).

امنیت اجتماعی، آرامش و آسودگی خاطری است که جامعه وظیفه دارد برای اعضای خود فراهم کند. در رویکرد سنتی، امنیت اجتماعی به بقای اعضای جامعه توجه دارد و آن دسته از عوامل فیزیکی، مادی که بقای جامعه را تهدید می‌کنند، تهدیدی برای امنیت اجتماعی تلقی می‌شوند و از طریق اعمال زور و قدرت با آن‌ها مقابله می‌شود. در رویکرد مدرن، امنیت اجتماعی به بقای اعضای جامعه توجه دارد و عوامل معنوی و فرهنگی که موجب آسیب‌پذیری شیوه‌های گوناگون زندگی می‌شوند، به منزله تهدید اجتماعی هستند.

مقوله احساس امنیت در نظریه‌های جغرافیایی و جامعه‌شناختی بیشتر در مباحث اکولوژی اجتماعی مطرح می‌شود (زیاری و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۴۴).

به اعتقاد مری^۱ (۱۹۸۱)، ساکنانی که هیچ پیوند یا ارتباط اجتماعی ندارند، بیشتر از جرائم می‌ترسند. الین^۲ می‌گوید: اگر مردم، فضایی را به دلیل راحت نبودن یا ترس استفاده نکنند، عرصه عمومی از بین رفته است. ترس یا احساس ناامنی، یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده حضور مردم در فضاهای عمومی است. ناامنی مکان‌ها و فضاهای عمومی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل و با ایجاد مانع برای رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های بسیار زیادی را بر جامعه تحمیل می‌کند (افتخاری، ۱۳۸۱: ۸؛ Carmona, 2003: 119). هیلر^۳ معتقد است که حضور مردم بیگانه یا آشنا، احساس ایمنی را در فضای عمومی ارتقا می‌دهد و به کمک آن، فضا به شکل طبیعی نظارت می‌شود؛ بنابراین، وی به دنبال ویژگی‌های شکلی فضا است که حضور مردم و به تبع آن احساس امنیت را افزایش می‌دهند (مدیری، ۱۳۸۵: ۱۷ به نقل از Hiller, 1996: 47-60). فیشر نشان داد که بی‌اعتمادی بین همسایگان و هم‌محله‌ای‌ها باعث ارتباط کم آنان با یکدیگر و نبود ارتباطات و ایجاد فضای بی‌اعتمادی باعث ترس ساکنان از دنیای بیرون می‌شود (Fischer, 1982: 70). مازلو^۴ نیازهای انسان را به پنج دسته تقسیم می‌کند: نیازهای جسمانی^۵، نیازهای ایمنی^۶، نیازهای تعلق و عشق^۷، نیازهای احترام^۸ و نیازهای خودشکوفایی^۹. به نظر مازلو، این نیازها ویژگی سلسله مراتبی دارند و در بیشتر افراد تا نیازهای سطوح پایین‌تر برآورده نشوند، چنان موجود را درگیر خود می‌کنند که امکان پرداختن به نیازهای سطح بالاتر کاهش می‌یابد (مازلو، ۱۳۷۲: ۱۰۱). نقش و اهمیت وجود احساس امنیت در بین افراد جامعه در بعد ذهنی در کنار وجود امنیت در بعد عینی درخور توجه است و از این رو، برخی نظریه‌پردازان (Jalava, 2003) احساس امنیت را بر وجود عینی امنیت مقدم می‌دانند. کاهش احساس امنیت، باعث بی‌اعتمادی، رواج بدبینی، شایعه و نداشتن مشارکت و همکاری در برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی کشور می‌شود و این روند، بستر مناسبی برای آشفتگی اجتماعی و تهدید امنیت داخلی خواهد بود (Scheider, 2003: 363). در گذر زمان، ترس و ناامنی بر کیفیت زندگی تأثیرات مخرب و منفی می‌گذارند و به مراقبت و حفاظت غیرضروری مردم از خود منجر می‌شوند، آن‌ها را از فعالیت‌های اجتماعی باز می‌دارند و سطح بی‌اعتمادی به دیگران را افزایش می‌دهند و در نهایت، موجب کاهش و رکود کارکردهای اقتصادی و اجتماعی جامعه می‌شوند (دربان آستانه و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۰۶).

براساس نظر کلوآرد، وقتی ابزار و امکانات معمول و لازم به شکل یکسان توزیع نشوند و برخی در شرایط بهتر قرار گیرند و امکان دستیابی به وسائل و امکانات برای برخی میسر نباشد، احتمال ارتکاب جرم افزایش می‌یابد و این امر به ناامنی منجر خواهد شد. همچنین به استناد تئوری آنومی دورکیم، محل زندگی یا محل سکونت در بروز شرایط جرم‌زدا یا همان امنیت دخیل است و بر امنیت اجتماعی تأثیر می‌گذارد (ساروخانی و نویدنیا، ۱۳۸۵: ۹۲).

¹ Merry

² Ellin

³ Hiller

⁴ Maslow

⁵ The physiological needs

⁶ The safety needs

⁷ The belongingness and love needs

⁸ The esteem needs

⁹ The need for self – actualization

نامنی مکان‌ها و فضاهای عمومی روستایی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می‌کند و با ایجاد مانع برای رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌کند. به هر حال، توسعه روستاها متناسب با فناوری، پیچیدگی روابط اجتماعی و گمنامی و نامنی را در روستا ایجاد می‌کند و بنابراین بررسی و ریشه‌یابی علل و عوامل مؤثر بر نامنی و احساس امنیت روستاییان، برنامه‌ریزان روستایی را در رسیدن به امنیت و فراهم کردن آسایش و رفاه روستاییان یاری می‌کند.

روش انجام پژوهش

روش پژوهش، توصیفی - تحلیلی و نوع آن، کاربردی - توسعه‌ای است. جامعه آماری شامل تعداد ۵۵۵۶ نفر ساکن در ۶ روستای بخش امامزاده آقاعلی عباس (ع) شهرستان نطنز است (جدول ۱).

جدول ۱: نام روستاهای مطالعه‌شده، تعداد جمعیت و حجم نمونه

ردیف	نام روستا	جمعیت	حجم نمونه
۱	اریسمان	۱۸۳۷	۱۰۶
۲	ده‌آباد	۱۵۴۳	۸۹
۳	متین‌آباد	۶۲۳	۳۶
۴	فمی	۱۱۲۷	۶۵
۵	سرآسیاب	۲۰۷	۱۲
۶	عباس‌آباد	۲۱۸	۱۲
	جمع	۵۵۵۶	۳۲۰

حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران^۱ و با در نظر گرفتن سطح خطای مجاز ۰/۰۵، تعداد ۳۲۰ نفر محاسبه شد. نمونه‌گیری بر اساس طبقه‌بندی انجام و تعداد نمونه‌ها بر اساس سهم جمعیتی در هر روستا توزیع و پرسشگری از آن‌ها به شکل تصادفی انجام شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS از روش‌های آمار توصیفی (جدول‌های توزیع فراوانی) و آمار استنباطی همچون آزمون تی، ضریب همبستگی پیرسون و واریانس تجزیه و تحلیل شدند. در پژوهش حاضر، ابعاد رضایتمندی (۸ گویه)، محیط جغرافیایی (۶ گویه)، اعتماد (۶ گویه) و ویژگی‌های فردی (سن، جنس و سواد) به عنوان متغیرهای مستقل با استفاده از طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از بسیار زیاد تا بسیار کم بررسی شدند و رابطه متغیرهای مستقل با متغیر وابسته (احساس امنیت با ۱۹ گویه) سنجیده شد. برای آزمون روایی^۲ ابزار پژوهش، از روش صوری^۳ استفاده شد؛ به این منظور، پرسش‌نامه تدوین و در اختیار صاحب‌نظران، متخصصان و استادان قرار گرفت و پس از جمع‌آوری نظرها، اصلاحات لازم انجام شد. برای تعیین پایایی^۴ ابزار پژوهش، از ضریب آلفای کرونباخ^۵ استفاده شد. میزان آلفای محاسبه‌شده (جدول ۲) مطلوب و دارای دقت لازم برای احراز پایایی سازه‌ها در پرسش‌نامه استفاده‌شده است و گویه‌های طراحی‌شده با یکدیگر همبستگی درونی دارند (جدول ۲).

¹ Cochran

² Validity

³ Face validity

⁴ Reliability

⁵ Cronbach's Alpha

جدول - ۲: نتایج آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش

متغیرهای بررسی شده	تعداد گویه‌ها	آلفای کرونباخ
محیط جغرافیایی	۶ سوال	۰/۸۲۴
رضایت از زندگی	۶ سوال	۰/۹۲۵
اعتماد اجتماعی	۸ گویه	۰/۹۰۱
احساس امنیت	۱۹ گویه	۰/۸۱

فرضیه‌های پژوهش

- از نظر احساس امنیت بین روستاهای مطالعه شده تفاوت وجود دارد.
- بین میزان رضایتمندی و میزان احساس امنیت رابطه وجود دارد.
- بین میزان اعتماد اجتماعی و میزان احساس امنیت رابطه وجود دارد.
- بین محیط جغرافیایی و میزان احساس امنیت رابطه وجود دارد.

معرفی محدوده مطالعه شده

شهرستان نطنز از شهرستان‌های استان اصفهان با مرکزیت شهر نطنز است که در حال حاضر، در تقسیمات رسمی کشور دارای دو بخش مرکزی و امامزاده، دو شهر نطنز و بادرود و پنج دهستان به نام‌های کرکس، طرقرود، برزورد، امامزاده و خالدآباد است. بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۰، جمعیت شهرستان نطنز ۴۲۲۳۹ نفر شامل ۲۱۳۲۱ مرد و ۲۰۹۱۸ زن و تعداد ۱۳۸۸۸ خانوار است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰؛ نقدی‌بادی، ۱۳۸۵).

بحث و یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

نتایج نشان می‌دهند که از ۳۲۰ پاسخگوی بررسی شده، میانگین سن پاسخگویان ۴۰ سال و حداقل و حداکثر سن پاسخگویان به ترتیب ۱۹ و ۹۱ سال است. سایر یافته‌های توصیف‌کننده جامعه نمونه در جدول (۳) دیده می‌شوند.

جدول - ۳: یافته‌های توصیفی جامعه نمونه

متغیر	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۱۹۵
	زن	۱۲۵
وضعیت سواد	بی‌سواد	۴۲
	ابتدایی	۴۸
	راهنمایی	۴۲
	متوسطه	۷۹
	لیسانس	۸۸
	فوق‌لیسانس و بالاتر	۲۱

متغیر احساس امنیت با استفاده از ۱۹ گویه بررسی شد و همان‌طور که در جدول (۴) مشاهده می‌شود، بیشترین میانگین (۳/۲۷) در گویه A به‌تنهایی در منزل ماندن و کمترین میانگین (۲/۴۵) در گویه A شیوع مواد مخدر در بین جوانان روستا دیده می‌شود.

جدول - ۴: گویه‌ها و میانگین متغیر احساس امنیت

میانگین	گویه	میانگین	گویه
۳/۰۵	قدم‌زدن در مسیرهای خلوت	۳/۰۳	تردد همسر به‌تنهایی در شب
۲/۸۶	مشاهده نزاع و درگیری خیابانی در روستا	۲/۸۹	حمل پول نقد به مقدار زیاد
۳/۰۸	به همراه داشتن کیف، تلفن همراه یا سایر لوازم قیمتی	۲/۶۴	سپردن سرمایه به فرد دیگری برای سرمایه‌گذاری
۳/۲۷	به‌تنهایی در منزل ماندن	۲/۸۲	خالی گذاشتن منزل به مدت چند روز
۳/۰۶	اشتغال همسر و دخترانم بیرون از منزل	۲/۹۵	بازبودن مغازه‌ها تا دیروقت
۲/۹۵	زندگی در حاشیه‌های روستا	۲/۹۹	تردد با ماشین‌های مسافرکش به‌تنهایی
۲/۸۹	بیرون‌رفتن زنان و دختران از منزل به‌تنهایی	۲/۸۶	فرستادن کودکان به مدرسه در مسیر طولانی
۲/۴۵	شیوع مواد مخدر در بین جوانان روستا	۲/۸۴	پذیرفتن چک در معاملات
۲/۷۵	احتمال بیکارشدن از کار و شغل	۲/۸۵	برقراری ارتباط و دوستی با افراد غریبه
۲/۹	مجموع	۲/۸۷	رهاکردن اتومبیل در خیابان بدون قفل و دزدگیر

متغیر رضایتمندی با استفاده از ۸ گویه سنجیده شد. بر اساس یافته‌های جدول (۵)، بیشترین میانگین (۳/۵۴) به گویه A رضایت از خانواده و کمترین میانگین (۲/۸۲) به گویه A رضایت از وضعیت درآمد تعلق دارد. در گویه A رضایت از وضعیت مسکن، بیشترین فراوانی به گزینه زیاد مربوط و برابر (۳۶/۹) و میانگین این گویه برابر (۳/۲۴) است. در گویه A رضایت از وضعیت همسایگان، بیشترین فراوانی به گزینه متوسط مربوط و برابر (۳۹/۷) و میانگین این گویه برابر (۳/۳۰) است. در گویه A رضایت از وضعیت درآمد، بیشترین فراوانی به گزینه متوسط مربوط و برابر (۳/۶۳) و میانگین این گویه برابر (۲/۸۲) است. در مقوله A رضایت از خانواده، بیشترین فراوانی به گزینه متوسط مربوط و برابر (۲۹/۴) و میانگین این گویه برابر (۳/۵۴) است. در گویه A رضایت از شغل، بیشترین فراوانی به گزینه متوسط مربوط و برابر (۳۹/۴) و میانگین این گویه برابر (۳/۰۲) است. در گویه A رضایت از محل کار و همکاران، بیشترین فراوانی به گزینه متوسط مربوط و برابر (۴۶/۹) و میانگین این گویه برابر (۲/۹۷) محاسبه شده است.

جدول - ۵: گویه‌ها و میانگین متغیر رضایتمندی

میانگین	گویه	میانگین	گویه
۳/۵۴	رضایت از خانواده	۳/۲۴	رضایت از وضعیت مسکن
۲/۹۷	رضایت از محل کار و همکاران	۲/۸۲	رضایت از وضعیت درآمد
۳/۰۲	رضایت از شغل	۳/۳۰	رضایت از وضعیت همسایگان

اعتماد، ادراک و تفسیری از اطمینان و مبتنی بر توقعی است که شخص مایل به تحقق آن است. اعتماد، انتظار دوطرفه درون جامعه‌ای معین است که در آن رفتارهای مشارکتی مبتنی بر هنجارها به شکل عرفی به وجود می‌آیند. وجود اعتماد و سرمایه اجتماعی، پایداری را در جامعه حفظ می‌کند و به عبارتی، وجود اعتماد نشان می‌دهد که هنجارها و شبکه‌ها در جامعه به خوبی پایدارند (وزین، ۱۳۸۶ به نقل از paldam and Svedsen, 2000: 342). متغیر اعتماد در پژوهش حاضر با ۸ گویه بررسی شد. بر اساس یافته‌های جدول ۶، بیشترین میانگین (۳/۸۲) در گویه A میزان مشارکت روستاییان در انتخابات و سایر فعالیت‌های مدنی در چه حدی است؟ و کمترین میانگین (۳/۴۰) در گویه A تا چه اندازه دولت و مسئولان به فکر مردم و حل مشکلات آن‌ها هستند؟ دیده می‌شود.

جدول - ۶: گویه‌ها و میانگین متغیر اعتماد

میانگین	گویه	میانگین	گویه
۳/۶۴	میزان اعتماد اهالی روستا به یکدیگر چه اندازه است؟	۳/۵۱	اتحاد و همکاری بین اهالی برای اصلاح برخی برنامه‌های سازمان‌ها در چه حدی است؟
۳/۴	تا چه اندازه دولت و مسئولان به فکر مردم و حل مشکلات آنها هستند؟	۳/۸۲	میزان مشارکت روستاییان در انتخابات و سایر فعالیت‌های مدنی در چه حدی است؟
۳/۷۱	تا چه اندازه مردم باید به دولت و مسئولان در انجام امور کمک کنند؟	۳/۷۵	روستاییان تا چه اندازه در فعالیت‌های داوطلبانه داخل روستا مشارکت می‌کنند؟
۳/۷۷	چه اندازه اهالی روستا به دولت چه اندازه است؟	۳/۵۷	میزان اعتماد اهالی روستا به دولت چه اندازه است؟

نتایج پژوهش با توجه به میانگین هر یک از مؤلفه‌های جدول (۷) نشان می‌دهند که بیشترین میانگین (۱/۹۰) در گویه A مجاورت با اتوبان با جاده‌بین و کمترین میانگین (۱/۵۶) در گویه A مجاورت با رودخانه است. در گویه A مجاورت با اتوبان با جاده‌بین، ۳۱ نفر آن‌ها (۹/۷ درصد) پاسخ بله و ۲۸۹ نفر آن‌ها (۹۰/۳ درصد) پاسخ خیر داده‌اند. در گویه A مجاورت با کارخانه‌ها، ۵۰ نفر آن‌ها (۱۵/۶ درصد) پاسخ بله و ۲۷۰ نفر آن‌ها (۸۴/۴ درصد) پاسخ خیر داده‌اند. در گویه A مجاورت با بناهای مخروبه، ۹۲ نفر (۲۸/۸ درصد) پاسخ بله و ۲۲۸ نفر (۷۱/۳ درصد) پاسخ خیر داده‌اند. در گویه A مجاورت با رودخانه، ۱۳۸ نفر (۴۳/۱ درصد) پاسخ بله و ۱۸۲ نفر (۵۶/۹ درصد) پاسخ خیر داده‌اند. در گویه A مجاورت با پرتگاه، ۱۲۴ نفر (۳۸/۸ درصد) آن‌ها پاسخ بله داده‌اند و ۱۹۴ نفر (۶۱/۳ درصد) آن‌ها پاسخ خیر داده‌اند. در گویه (قرارگرفتن منزل در حاشیه روستا)، ۶۸ نفر (۲۱/۳ درصد) آن‌ها پاسخ بله و ۲۵۲ نفر (۷۸/۸ درصد) آن‌ها پاسخ خیر داده‌اند.

جدول - ۷: توزیع فراوانی گویه‌های موقعیت جغرافیایی بر حسب درصد و میانگین

میانگین	خیر	بلی	گویه	میانگین	خیر	بلی	گویه
۱/۸۴	۸۴/۴	۱۵/۶	مجاورت با کارخانه‌ها	۱/۹۰	۹۰/۳	۹/۷	مجاورت با اتوبان با جاده‌بین
۱/۵۶	۵۶/۹	۴۳/۱	مجاورت با رودخانه	۱/۷۱	۷۱/۳	۲۸/۸	مجاورت با بناهای مخروبه
۱/۷۸	۷۸/۸	۲۱/۳	قرارگرفتن منزل در حاشیه روستا	۱/۶۱	۶۱/۳	۳۸/۸	مجاورت با پرتگاه

یافته‌های استنباطی

برای بررسی نخستین فرضیه پژوهش که درباره تفاوت احساس امنیت در روستاهای مطالعه‌شده است، ابتدا از آزمون تی تک‌نمونه‌ای استفاده و سپس با استفاده از آزمون کای اسکوئر، تفاوت میان احساس امنیت در روستاها بررسی شد.

جدول- ۸: آزمون تی میزان احساس امنیت

فرض صفر: برابر یا کوچک‌تر از ۳ (متوسط) بودن میانگین جامعه (نبود احساس امنیت)						
فرض یک: بزرگتر از ۳ (متوسط) بودن میانگین جامعه (احساس امنیت)						
مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	میانگین تفاضل مشاهدات از میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصد برای تفاضل مشاهدات از میانگین	
					بالا	پایین
-۳/۶۴۹	۳۱۹	۰/۰۰۰	۲/۹	-۰/۰۶۶۵۲	-۰/۰۳۰۸	-۰/۱۰۲۳

در جدول (۸)، آمار آزمون t، سطح معناداری، درجه آزادی و بازه اطمینان تفاضل مشاهدات از میانگین در سطح اطمینان ۹۵ درصد ارائه شده است. فاصله اطمینان داده‌شده، احتمال مشاهده مقدار t بیشتر از ۰/۱۰۲۳ - و کمتر از ۰/۰۳۰۸ - برابر با سطح معناداری ۰/۰۰۰ است و از آنجا که سطح معناداری مشاهده‌شده کمتر از ۰/۰۵ است، میزان احساس امنیت با حد متوسط تعیین‌شده تفاوت معناداری دارد و با توجه به میانگین که از عدد ۳ کمتر است، میزان احساس امنیت محدوده مطالعه‌شده کمتر از حد متوسط است.

جدول (۹)، نتایج تقاطعی مقایسه میزان احساس امنیت در روستاهای مطالعه‌شده را نشان می‌دهد و توزیع فراوانی‌ها با استفاده از فراوانی اختصاص‌یافته به هر یک از دو سطر، مقایسه‌شدنی است. بر اساس یافته‌ها، ۴۲ نفر در روستای اریسمان و ۱۸ نفر در روستای متین‌آباد به میزان زیادی احساس امنیت می‌کنند.

جدول- ۹: میزان احساس امنیت به تفکیک روستاهای مطالعه‌شده

جمع	احساس امنیت					روستاها	
	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم		
۱۰۶	۱۲	۴۲	۲۱	۱۷	۱۴	اریسمان	روستاها
۱۲	۰	۵	۳	۳	۱	عباس‌آباد	
۱۲	۳	۴	۴	۱	۰	سرآسیاب	
۳۶	۵	۱۸	۶	۵	۲	متین‌آباد	
۶۵	۶	۱۰	۱۵	۱۹	۱۵	فمی‌آباد	
۸۹	۳	۳۲	۱۷	۲۴	۱۳	ده‌آباد	
۳۲۰	۲۹	۱۱۱	۶۶	۶۹	۴۵	جمع	
سطح معناداری		درجه آزادی		ضریب		آزمون	
۰/۰۱۸		۲۰		۳۵/۳۳۲		کای اسکوئر	

جدول (۹)، نتایج آزمون کای اسکوتر را برای آزمون وجودداشتن یا نداشتن رابطه میان دو متغیر روستا و احساس امنیت نشان می‌دهد. سطح معناداری (۰/۰۱۸) کمتر از ۰/۰۵ است و نشان می‌دهد که بین فراوانی‌های مشاهده‌شده و فراوانی‌های مدنظر، اختلاف معناداری وجود دارد و در نتیجه، بین روستاهای مطالعه‌شده از نظر احساس امنیت تفاوت وجود دارد.

علاوه بر بررسی یادشده، رابطه متغیرهای فردی و میزان احساس امنیت بررسی شد. برای بررسی رابطه میان جنسیت پاسخگویان و میزان احساس امنیت از آزمون تی استفاده شد. جدول (۱۰)، نتایج آزمون تی و تفاوت میانگین احساس امنیت را بین پاسخگویان زن و مرد نشان می‌دهد. یافته‌های جدول نشان می‌دهند که بین میزان احساس امنیت پاسخگویان مرد و زن تفاوت معنادار (۰/۰۴۹) وجود دارد.

جدول - ۱۰: رابطه بین متغیرهای فردی و احساس امنیت

احساس امنیت	آزمون	ضریب	سطح معناداری
جنسیت	تی	۰/۲۹	۰/۰۴۹
سن	پیرسون	۰/۰۱۴	۰/۴۴
سواد	اسپیرمن	۰/۱۰۷	۰/۰۲۸

برای بررسی رابطه بین سن و میزان احساس امنیت از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج جدول نشان می‌دهند که با توجه به مقدار ضریب همبستگی پیرسون (۰/۰۱۴) با اطمینان ۰/۹۵ و سطح خطای بیشتر از ۰/۰۵، رابطه آماری معناداری بین دو متغیر میزان سن و میزان احساس امنیت وجود ندارد. برای بررسی رابطه میان سطح تحصیلات و میزان احساس امنیت از آزمون اسپیرمن استفاده شد و چون سطح معناداری مشاهده‌شده (۰/۰۲۸) در سطح اطمینان ۰/۹۵ درصد از سطح خطای ۰/۰۵ درصد کمتر است، فرض رابطه میان احساس امنیت در افراد پاسخگو بر حسب تحصیلات معنادار است و فرضیه پژوهش تأیید می‌شود.

فرضیه دوم پژوهش، رابطه میان رضایتمندی پاسخگویان و میزان احساس امنیت را بررسی می‌کند. از آزمون پیرسون برای سنجش رابطه دو متغیر یادشده استفاده شد.

جدول - ۱۱: رابطه بین رضایتمندی و احساس امنیت

احساس امنیت	آزمون	ضریب	سطح معناداری
رضایتمندی	پیرسون	۰/۱۳۰	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۱۱) ملاحظه می‌شود، سطح معناداری ۰/۰۰۰ است و چون این مقدار در سطح اطمینان ۰/۹۵ درصد از سطح خطای ۰/۰۵ درصد کمتر است، نشان می‌دهد که فرض رابطه میان احساس امنیت در افراد پاسخگو بر حسب میزان رضایتمندی معنادار است و فرضیه پژوهش تأیید می‌شود. به این ترتیب، هرچه بر میزان رضایتمندی پاسخگویان افزوده شود، به همان میزان احساس امنیت نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه سوم پژوهش، رابطه میان اعتماد پاسخگویان و میزان احساس امنیت را می‌سنجد. برای سنجش رابطه دو متغیر یادشده از آزمون پیرسون استفاده و نتایج آن در جدول (۱۲) ارائه شده است.

جدول-۱۲: رابطه بین اعتماد و احساس امنیت

احساس امنیت	آزمون	ضریب	سطح معناداری
اعتماد	پیرسون	۰/۱۷۳	۰/۰۱۹

همان‌طور که در جدول (۱۲) ملاحظه می‌شود سطح معناداری ۰/۰۱۹ است و چون این مقدار در سطح اطمینان ۰/۹۵ درصد از سطح خطای ۰/۰۵ درصد کمتر است، فرض رابطه میان احساس امنیت در افراد پاسخگو بر حسب میزان اعتماد معنادار است و فرضیه پژوهش تأیید می‌شود. در نتیجه، هرچه به میزان اعتماد پاسخگویان افزوده شود به همان میزان، احساس امنیت نیز افزایش خواهد یافت.

فرضیه چهارم پژوهش، رابطه بین محیط جغرافیایی (کاربری‌های مجاور ترس‌آور) محدوده مطالعه‌شده و میزان احساس امنیت را ارزیابی می‌کند. برای بررسی این فرضیه، از آزمون تی استفاده و نتایج آن در جدول (۱۳) ارائه شده است.

جدول-۱۳: آزمون تی رابطه میان محیط جغرافیایی و میزان احساس امنیت

	نتایج آزمون لون برای برابری واریانس‌ها		نتایج آزمون تی برای برابری میانگین					فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد	
	آماره F	سطح معناداری	آماره تی	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین تفاوت	تفاوت خطای انحراف معیار	کرانه بالا	کرانه پایین
برابری واریانس مشاهده‌شده	۰/۶۶۲	۰/۴۱۵	-۲/۷۹۹	۲۲۳۸	۰/۰۰۵	-۰/۱۸	۰/۰۶۴	-۰/۳۰۶	-۰/۰۵۳
فرض نابرابری واریانس‌ها			-۳/۱۶۱	۱۰۶۰/۸	۰/۰۰۱	-۰/۱۸	۰/۰۵۷	-۰/۲۹۲	-۰/۰۶۸

برای بررسی رابطه میان محیط جغرافیایی پاسخگویان و میزان احساس امنیت از آزمون تی استفاده شد. نتایج آزمون تی، تفاوت میانگین احساس امنیت بین محیط جغرافیایی مجاور با کاربری‌های ترس‌آور را نشان می‌دهد. بر اساس یافته‌های جدول یادشده، بین میزان احساس امنیت پاسخگویان از قرارگرفتن در کنار کاربری‌های ترس‌آور و آرامش‌بخش تفاوت معنادار (۰/۰۰۵) وجود دارد. به عبارتی، قرارگرفتن در کنار کاربری‌های ترس‌آور (مانند قبرستان، غسل‌خانه و ...) و یا آرامش‌بخش (مانند مسجد، حسینیه و ...) بر میزان احساس امنیت تأثیر دارد.

نتیجه‌گیری

احساس امنیت نتیجه تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط و اوضاع محیط اطراف آنهاست و افراد مختلف، امنیت را به شکل‌های گوناگون تجربه می‌کنند.

در مقاله حاضر، به سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت در مناطق روستایی شهرستان نطنز پرداخته شد. به این منظور، متغیرهای اعتماد، محیط جغرافیایی، رضایتمندی و متغیرهای زمینه‌ای (سن، جنس، سواد) به‌عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شدند و رابطه آن‌ها با متغیر وابسته (احساس امنیت) سنجیده شد. در بخش نظری، با استفاده از تئوری‌های لازم در هر زمینه، ابعاد و عوامل مؤثر بر موضوع بررسی شد و تعریف‌های مختلفی درباره هر یک از متغیرهای مستقل و متغیر وابسته بیان شدند.

احساس امنیت، آرامش و آسودگی خاطری است که توجه به ابعاد مختلف آن، ارتباطات و سرمایه اجتماعی عظیمی را به وجود می‌آورد که عامل ثبات، آرامش و لذت از فضاهای روستایی است؛ هرچند امروزه، فضاهای روستایی متأثر از برخی عوامل اجتماعی، اقتصادی و کالبدی، مشکلات بسیاری را برای امنیت روستاها ایجاد کرده‌اند و در گسترش آسیب‌های اجتماعی مؤثر بوده‌اند. از این رو، احساس امنیت در مناطق روستایی شهرستان نطنز در سطحی کمتر از متوسط قرار دارد و میانگین احساس امنیت در بین پاسخگویان پژوهش برابر ۲/۹ است.

در پژوهش حاضر، بین اعتماد و میزان احساس امنیت رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین، وجود اعتماد بین آحاد افراد و اعتماد تعمیم‌یافته بین مردم و مسئولان، تعاملات را به شکل فضایی و اجتماعی به وجود می‌آورد تا هر فرد، فعالیت‌های روزمره خود را با آسودگی خاطر و احساس امنیت شروع کند. بی‌اعتمادی بین اعضای جامعه روستایی، نظم اجتماعی را مختل می‌کند و مانع جریان‌های صحیح کنش اجتماعی می‌شود و در چنین فضایی، فرد احساس خطر، ترس و وحشت می‌کند.

همچنین، نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهند که مجاورت با کاربری‌های ترس‌آور در روستاهای مطالعه‌شده بر میزان احساس امنیت ساکنان روستاها تأثیر دارد و بنابراین موقعیت سکونتگاه به‌ویژه برای نواحی روستایی بر ایجاد احساس امنیت دارد. نزدیکی روستا به شبکه راه‌های اصلی یا قرارگرفتن آن در مسیر روستاهای مختلف و ارتباط نزدیک با دنیای خارج، احساس امنیت را تقویت می‌کند. افرادی که در فضای فیزیکی و اجتماعی سالمی زندگی می‌کنند، ضریب احساس امنیت زیادی از نظر ایمن بودن محیط اطرافشان نسبت به کسانی دارند که فضای اطراف آن‌ها آکنده از اختلالات و بی‌نظمی‌هاست؛ این اختلالات و بی‌نظمی‌ها، احساس ناامنی را در جسم و روان پدید می‌آورند و ضریب احساس امنیت را کاهش می‌دهند.

پیشنهاد‌های پژوهش

- ترویج آموزه‌های دینی مانند صداقت، اعتماد، امانتداری، شور، هم‌فکری، مساعدت به دیگران، مشارکت و ... که از شاخص‌های سرمایه اجتماعی هستند؛

- بهبود تعامل مسئولان با شهروندان و استفاده از سرمایه اجتماعی ضمن افزایش دادن اعتماد نهادی و برقراری رابطه با مردم به‌ویژه جوانان برای افزایش احساس امنیت جانی و مالی در منطقه؛
- حسن‌نیت و شفاف‌سازی کامل در ارائه اطلاعات و اخبار مشکلات مسئولان محلی بادرود؛
- ارتقای عملکرد نظارت نهادی بیشتر از طرف سازمان‌های دولتی تنظیم‌کننده روابط افراد در جامعه (مانند نیروی انتظامی) برای برقراری و تأمین امنیت در سطح شهر و روستاهای بادرود؛
- استفاده از ریش‌سفیدان محلی برای افزایش احساس امنیت اجتماعی مردم و جوانان؛
- اعتمادسازی برای تقویت احساس امنیت و ایجاد فرصت‌های ارتقای اجتماعی برای همه افراد جامعه و توجه ویژه به گروه‌های حاشیه‌ای و کمک به برقراری ارتباط بین جوامع و گروه‌های اجتماعی؛
- ایجاد و گسترش نهادهای مدنی برای افزایش زمینه‌های مشارکت مردمی و افزایش احساس امنیت وجودی شهروندان بادرود؛
- کوشش برای کاهش بی‌اعتمادی مردم به یکدیگر، بستگان، نهادهای سیاسی و اجتماعی؛
- استفاده از مشارکت‌های مردمی و تشکیل هسته‌های مردمی پیشگیری از جرم و افزایش امنیت؛
- اطلاع‌رسانی مناسب درباره اقدامات انجام‌شده برای کاهش و رفع تهدیدها و افزایش احساس امنیت؛
- جلوگیری از پخش شایعات، حوادث و اخباری که باعث تشویش اذهان و افزایش اضطراب و ناامنی خاطر مردم می‌شوند؛
- نورپردازی مناسب و کافی در معابر روستایی و بین روستاه؛
- افزایش بازدیدهای پلیس از روستاها و همکاری با بسیج روستا برای برقراری گشت شبانه؛
- ارتقای پیوندهای محله‌ای از طریق برنامه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی میان همسایگان از سوی دهیاری‌ها، بخشداری‌ها و شوراهای اسلامی روستایی.

منابع

- ۱- افتخاری، اصغر (۱۳۸۱)، ساختار و تأویل امنیت، درآمدی بر روش‌شناسی تفسیری، مطالعات راهبردی، شماره ۱۵، سال ۵، شماره ۱، صص ۳۰-۱۱.
- ۲- افشار، زین‌العابدین (۱۳۸۵)، بررسی امنیت اجتماعی زنان در شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، غفاری، غلامرضا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- ۳- بوزان، باری (۱۳۷۸۱)، مردم، دولت‌ها و هراس، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران.
- ۴- پوراحمد، احمد، عیوضلو، محمود، حامد، محبوبه، عیوضلو، داوود، رضایی، فرشته (۱۳۹۱)، بررسی رابطه دینداری و احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی (مطالعه موردی: شهرستان کوه‌دشت)، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، شماره ۱، سال ۱، صص ۲۰-۱.

- ۵- پورجعفر، محمدرضا، تقوایی، علی‌اکبر، صادقی، علیرضا (۱۳۸۸)، خوانش تأثیر ساماندهی محورهای بصری بر ارتقای کیفیت محیط فضاهای عمومی شهری (نمونه موردی: خیابان آزادی تهران)، مدیریت شهری، شماره ۲۴، صص ۸۰-۶۵.
- ۶- تریف، تری، همکاران (۱۳۸۳)، مطالعات امنیتی نوین، ترجمه علیرضا طیب و وحید بزرگی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران.
- ۷- حقیقتیان، منصور (۱۳۹۳)، احساس امنیت زنان و برخی عوامل اجتماعی مؤثر بر آن (مورد مطالعه: زنان شهر اصفهان)، مطالعات جامعه‌شناختی شهری، شماره ۱۰، صص ۷۲-۵۳.
- ۸- دربان‌آستانه، علیرضا، عسگری، حشمت‌اله، قربانی، فاطمه (۱۳۹۲)، تحلیل فضایی و پهنه‌بندی احساس امنیت روستاییان شهرستان شیروان و چرداول، آمایش جغرافیایی فضا، شماره ۹، صص ۱۲۷-۱۰۵.
- ۹- راد جهانبانی، نفیسه، رشیدپور، نازیلا (۱۳۸۹)، بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری، آرمان‌شهر، شماره ۴، صص ۳۲-۱۷.
- ۱۰- رفیعیان، مجتبی، مؤیدی، محمد، سلمان، حسن، توانگر، لیلا (۱۳۹۱)، ارزیابی احساس امنیت شهروندان با رویکرد منظر شهری (نمونه موردی: محله اوین)، مطالعات شهر ایرانی اسلامی، شماره ۸، صص ۶۸-۵۵.
- ۱۱- زنگی‌آبادی، علی، زنگنه، مهدی (۱۳۹۰)، سنجش میزان احساس امنیت اجتماعی بین شهروندان شهرهای کوچک و مرزی (مطالعه موردی: شهر خواف)، دانش انتظامی، سال ۱۳، شماره ۱، صص ۶۴-۴۱.
- ۱۲- زیاری، کرامت‌اله، عیوضلو، داوود، عیوضلو، محمود، جهانبخش، ریکا (۱۳۹۲)، تحلیل تطبیقی احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی، مطالعه موردی: شهرستان کوه‌دشت، پژوهش‌های روستایی، سال ۴، شماره ۱، صص ۱۶۴-۱۳۷.
- ۱۳- ساروخانی، باقر، نویدنیا، منیژه (۱۳۸۵)، امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران، رفاه اجتماعی، پاییز ۱۳۸۵، دوره ۶، شماره ۲، صص ۱۰۷-۸۷.
- ۱۴- شیخ بیگلو، رعنا (۱۳۹۲)، اثر مؤلفه‌های سلامت زیستی بر گرایش به مهاجرت در سکونتگاه‌های اقماری اصفهان، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، شماره ۵۱، صص ۲۲۸-۲۱۵.
- ۱۵- گروسی، بهشید، صافی‌زاده، حسین، میراحمدی، مریم، یزدانی، مصطفی (۱۳۸۷)، دیدگاه‌های پزشکان عمومی، متخصصان و پرستاران در مورد خشونت‌های خانگی، پزشکی قانونی، دوره ۱۴، شماره ۴، صص ۲۴۶-۲۴۰.
- ۱۶- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸)، تجدد و تشخیص، جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، ترجمه ناصر موفقیان، نشر نی، تهران.
- ۱۷- مازلو، آبراهام (۱۳۷۲)، انگیزش و شخصیت، ترجمه احمد رضوانی، انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد.

۱۸-مدیری، آتوسا (۱۳۸۵)، جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر، رفاه اجتماعی، سال ۶، شماره ۲۲، صص ۱۱-۲۸.

۱۹-مرکز آمار ایران (۱۳۹۰)، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، نتایج تفصیلی شهرستان نطنز.

۲۰-مهدی‌زاده جواد (۱۳۸۵)، برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری پایدار (تجربیات اخیر جهانی و جایگاه آن در ایران)، معاونت معماری و شهرسازی، وزارت مسکن و شهرسازی، تهران.

۲۱-نقادی‌بادی، حسین (۱۳۸۵)، یادمان کویر، بادرود، انتشارات دانش حامدون، تهران.

۲۲-وائقی، قاسم (۱۳۸۱)، تدابیر و سیره عملی امام علی (ع) در تأمین اجتماعی، مرکز تحقیقات و پژوهش‌های ناجا، تهران.

۲۳-وزین، نرگس، مختاری هشی، حسین (۱۳۸۶)، نقش سرمایه اجتماعی در توسعه اقتصادی، همایش سرمایه اجتماعی.

24- Jalava, J. (2003), **From norms to trust the Luhmannian connections between trust and system**, European journal of social theory, 6(2), 173-190, Doi: 10.1177/1368431003006002002.

25- Scheider, M. C., Rowell, T., Bezdikian, V. (2002), **The impact of citizen perceptions of community policing on fear of crime: Findings from twelve cities**, Police Quarterly, 1(2), 212-271.

26- Hiller, B. (1996), **Cities as Movement Systems**, Urban Design International, 1.

27- Fischer, C. (1982), **To Dwell among Friends**, University of Chicago, Chicago.

28- Carmona, M., Heath, T., Oc, T., Tiesdell, S. (2003), **Public Places**, Urban Spaces, Architectural Press, Oxford.